

Regeringskansliet
Arbetsmarknadsdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över Ds 2015:33 Ett gemensamt ansvar för mottagande av nyanlända (dnr A2015/1726/IU)

Länsstyrelsen i Västra Götalands län yttrar sig här över departementspromemorian *Ett gemensamt ansvar för mottagande av nyanlända*. Yttrandet inleds med övergripande synpunkter. Därefter lämnas synpunkter på överväganden och förslag utifrån promemorians disposition.

Övergripande synpunkter

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om en ny lag som innebär att kommuner kan anvisas att ta emot nyanlända oavsett om de har en överenskommelse om mottagande eller inte. Länsstyrelsen är i huvudsak positiv till departementspromemorians förslag och bedömningar. Länsstyrelsen vill dock understryka att lagförslaget endast berör en liten del av det totala mottagandet av nyanlända. En majoritet av de nyanlända bosätter sig på egen hand. Egenbosattas förutsättningar för etablering behöver särskilt uppmärksammas framöver.

Det är viktigt att hänsyn tas till kommuner med högt antal egenbosatta, i samband med fördelning av anvisningar. Länsstyrelsen vill också uppmärksamma behovet av att hänsyn tas till kommuner där det vistas ett stort antal asylsökande. Detta med anledning av att nyanlända tenderar att bosätta sig i det geografiska område där de bott under asyltiden.

Länsstyrelsen välkomnar den översyn av flyktingmottagandet som aviseras i departementspromemorian. Det är angeläget med ett långsiktigt hållbart system för mottagande av asylsökande och nyanlända.

Länsstyrelsen vill i sammanhanget uppmärksamma den allmänna bostadsbristen. Länsstyrelsens bostadsmarknadsanalys visar att tre av fyra kommuner i Västra Götalands län har brist på bostäder, i synnerhet hyresrätter.

Författningsförslag

Länsstyrelsen har inga synpunkter på promemorians författningsförslag.

Synpunkter på promemorians förslag och bedömningar

4. Behov av förändring

4.1 Inledning

Länsstyrelsen instämmer i den inledande beskrivningen och välkomnar en översyn av mottagandet av asylsökande och nyanlända som syftar till ett långsiktigt hållbart system.

4.2 Mottagandet av nyanlända är ojämnt fördelat

Länsstyrelsen instämmer i departementspromemorians slutsatser om att mottagandet är ojämnt fördelat i landet. I detta sammanhang vill Länsstyrelsen understryka att mottagande via anvisning endast står för en liten del av kommunernas totala mottagande. Det är tveksamt om departementspromemorians förslag leder till några större förändringar i fördelning av det totala mottagandet.

4.3 Mottagande av nyanlända är otillräckligt

Länsstyrelsen instämmer i departementspromemorians beskrivning avseende att mottagandet i kommunerna är otillräckligt i förhållande till behovet.

4.4 Erfarenheter från försök att öka mottagandet

I departementspromemorian redogörs för åtgärder som syftar till att stimulera kommunernas mottagande av nyanlända. Länsstyrelsens bedömning är att den nuvarande prestationsbaserade ersättningen är svår att förutse för kommuner. Ersättningen styrs också till stor del av faktorer som den enskilda kommunen inte kan påverka. Länsstyrelsen bedömer att en mer förutsägbar ersättningsmodell kan leda till ett ökat mottagande.

4.5 Ett gemensamt ansvar för flyktningmottagandet

Länsstyrelsen instämmer i bedömningen. Länsstyrelsen bedömer att målet om ett proportionerligt flyktningmottagande nås lättare med en jämnare fördelning av asylboenden i landet. Erfarenheten visar att individer som får uppehållstillstånd i allt större utsträckning väljer att bosätta sig nära den plats där de bodde under asyltiden. Vid den aviserade översynen av mottagandet är det viktigt att hela mottagandet och etableringen beaktas.

5. Överväganden och förslag

5.1 En ny lag som leder till att alla kommuner tar ansvar
Länsstyrelsen tillstyrker förslaget och har inga synpunkter.

5.2 Lagens målgrupp
Länsstyrelsen tillstyrker förslaget och har inga synpunkter.

5.3 Anvisning
Länsstyrelsen tillstyrker förslaget men anser att det är viktigt med tydliga och transparenta kriterier för när och hur en anvisning sker. Exempelvis bör det klargöras vilka tidsgränser som gäller från anvisning till mottagande i en kommun. Det är vidare viktigt att tydliggöra hur, och om, tecknandet av en överenskommelse påverkar anvisningarna till en kommun.

Länsstyrelsen instämmer i förslaget avseende fördelning av anvisningar utifrån arbetsmarknadsförutsättningar, befolkningsstorlek, det sammantagna mottagandet av nyanlända och nyanlända som vistas på Migrationsverkets anläggningsboenden. Länsstyrelsen vill dock i det sammanhanget understryka att mottagande via anvisning står för en mycket liten del av det totala mottagandet och att även gruppen egenbosatta är i behov av ett kvalitativt mottagandet för en god integration. En uppföljning av gruppen egenbosatta utifrån boendesituation och förutsättningar för integration är angeläget, inte minst ur ett barnperspektiv.

5.4 Sanktioner mot kommunerna bedöms inte nödvändiga
Länsstyrelsen instämmer i bedömningen och har inga synpunkter.

5.5 Beslut om anvisning ska inte kunna överklagas
Länsstyrelsen tillstyrker förslaget och har inga synpunkter.

5.6 Den kommunala självstyrelsen och proportionalitetsprincipen
Länsstyrelsen instämmer i bedömningen och har inga synpunkter.

5.7 Fördelning av mottagandet

5.7.1 Lagen kompletterar systemet med frivilliga överenskommelser
Länsstyrelsen tillstyrker förslaget. Överenskommelsen underlättar planeringsförutsättningarna för såväl stat som kommun. Länsstyrelsen vill lyfta vikten av tydlighet när det gäller incitament för en kommun att teckna en överenskommelse om mottagande. En överenskommelse ska vara ett planeringsverktyg för kommuners arbete. Om överenskommelsen bara reglerar de anvisningsbara platserna är dess nytta som planeringsverktyg begränsad. Detta eftersom endast en liten del av det totala mottagandet sker via anvisning.

5.7.2 Fördelning genom länstal och kommunal

Länsstyrelsen instämmer i bedömningen. Länsstyrelsen anser att det är mycket viktigt att hänsyn tas till de lokala och regionala förutsättningarna i beräkningen av kommun- och länstal. Beräkningsmodellen bör förankras hos samtliga berörda myndigheter och behöver uppfattas som tydlig och legitim av Sveriges kommuner.

5.7.3 Prioritering av anvisningar

Länsstyrelsen instämmer i bedömningen och har inga synpunkter.

5.7.4 Överenskommelser om mottagande av nyanlända

Länsstyrelsen instämmer delvis i bedömningen. Länsstyrelsen delar bedömningen att mottagandet av nyanlända, så långt det är möjligt, bör regleras genom frivilliga överenskommelser. Länsstyrelsen anser dock inte att kommuner ska kunna omfördela sina kommunal utan Länsstyrelsens godkännande.

Länsstyrelsen anser att överenskommelser bör inkludera det totala mottagandet. En övervägande majoritet av landets nuvarande överenskommelser omfattar såväl anvisningsbara platser som egenbosatta. För en kommun krävs en långsiktig planering och organisation även för gruppen egenbosatta då de har samma rätt till etableringsinsatser och kommunal service som anvisade.

Länsstyrelsen vill också lyfta att det är oklart vilka skillnader det blir för en kommun som har en överenskommelse i jämförelse med en kommun som inte har en överenskommelse om lagen träder i kraft. Det är oklart vilka incitament som finns för en kommun att teckna en överenskommelse.

5.7.5 Vissa ersättningar till kommunerna

Länsstyrelsen instämmer i bedömningen och har inga synpunkter.

5.8 Kommunersättningarna bör ses över

Länsstyrelsen instämmer i bedömningen och anser att det är angeläget att statsbidrag riktade till nyanländas etablering motsvarar de faktiska kostnaderna och används ändamålsenligt.

6. Ikraftträdande

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget och har inga synpunkter.

7. Konsekvenser

7.1 Ekonomiska konsekvenser för staten

Länsstyrelsen instämmer i bedömningen och har inga synpunkter.

7.2 Ekonomiska konsekvenser för myndigheterna

Länsstyrelsen instämmer i bedömningen att förhandlingsarbetet kommer att behöva intensifieras och att kommunernas informationsbehov kommer att vara stort. Det kräver en resursförstärkning till länsstyrelserna.

7.3 Konsekvenser för kommunerna

Länsstyrelsen instämmer i bedömningen och har inga synpunkter.

7.4 Övriga konsekvenser

Länsstyrelsen instämmer i bedömningen och har inga synpunkter.

Detta yttrande har beslutats av länsöverdirektören Lisbeth Schultze, efter föredragning av integrationsutvecklaren Oskar Johansson. I den slutliga handläggningen har även enhetschefen Talieh Ashjari, integrationsutvecklaren Anna Ahlberg, integrationsutvecklaren Kirsten Brogaard och Göran Carlsson deltagit. I handläggningen i övrigt har utredaren Henrik Frykman deltagit.

Lisbeth Schultze

Oskar Johansson